

Durmuş Hocaoğlu

Mitolojik Müslümanlığın Yolaçtığı Ölümçül Sonuç

Yeniçağ, "Analiz", 28 Eylül 2008, Pazar., s.07
"Analiz" Sıra No: 695; 2008-086; Eylül-12

YENİÇAĞ

Bir önceki yazımda, Nişancızâde'nin *Mir'at-i Kâinat*'ından aktardığım kısa pasaj ile aşağıda sunacağım, İslâm-öncesi dönemdeki Altay Türkleri'nin mitolojisindeki Yer-Altı tasavvurunu kıyas edince, böyle bir deforme İslâm anlayışına niçin "mitoloji" dediğim daha iyi anlaşılacaktır umduğumdayım:

Altaylılar'da "**Yer-Altı**", dokuz katlı bir dünyadır[1]. Yakutlar'da da olduğu gibi, bâzı Altaylı halkların inanışlarına göre, Yer-Yüzü'nden Yer-Altı'na doğru açılan bir kapı vardır ki buna "Dünyanın Bacası" adı verilir[2]. Onlar, "Çin Yer" (Hakikî Yer) dedikleri arzın altındaki bu mıntıkaya "Altıngı Oroon" (Alttaki Mahal) ya da, "Alıs-Yer" (Uzak Yer) derler ve tamâmiyle karanlık bir dünya olarak tasvîr ederlerdi[3]; burası mutlak anlamda zulumat dünyası idi, öyle ki, kendine mahsus bir "*kara güneş*"i dahi vardı. Bu kara dünya, tamâmiyle insanlara zarar vermeye çalışan kötü ve habîs ruhlarla dolu idi. Altaylılar, bunların hepsini birden "Tümangi Tus" (Aşağı Dünya)[4] olarak isimlendirirler ki bu "düşman kuvvetler", insanlara her türlü mel'aneti yapmayı şîar edinmiş bu şer kuvvetleri, "acaip şekilli cinler, kuğuya benzer bakireler, Ayna, Körmös, Etkar ve Yaman Üsüt"lerden oluşur. Bütün bu mel'unlar ordusunun başında da "**Erlik Han**" (veya Erlik Han) bulunurdu... Yer-Altı dünyasının ilâhı, kapkaranlık bir sarayda ikamet eden, günahkâr ruhların başbelâsı, kapkara bir odada, kapkara bir taht üzerinde oturan, eli kara, yüzü kara, gözü dahi kara, yüzü kana bulanmış – ve günümüzde Kimmeryalı yenilmez savaşı Conan'ın mâceralarının başkahramanlarından - Erlik Han... Erlik'den daha aşağıda günahkârların makamı olan "**cehennem**" bulunur. Altaylılar ondan çok korkarlar; zîra onun muhatabı olmak tam bir felâkettir. Ancak Erlik sâdece cehennemlik ruhları cezalandırmakla iktifâ eden birisi değildir; O, emrindeki kötü ruhları seferber ederek, insanların ve hayvanların üzerine envâi türlü hastalık ve fukaralık da salar; hamile kadınlara doğum yaptıkları sırada musallat olur[5].

Ben bu ikisinin arasında bir fark göremiyorum; ya siz?

Başka mitoloji misâlleri de verilebilir kuşkusuz; ancak, fikrimce, maksat hâsıl olmuş olsa gerektir, neticede mitoloji mitolojidir, velev ki İslâmî (?) dahi olsa, hepsi aynı kapağa çıkar.

*

**

Şüphesiz Nişancızâde, çağının İslâm-Türk düşüncesinin tek başına temsilcisi değildi; değildi ama, sonuçta, belirli bir te'sîr sâhası olan bir görüştü bu ve daha ve kökten farklı bir müsbet görüş yeşerip kök salmış olaydı, elbet de âkıbetimiz böyle olmazdı. Onun için, İslâm'a daha fazla yaklaştığımı sandıkça O'nun rûhundan kopan ve

koptuğu için de O’ndan uzaklaşan bu sakat zihniyetin, ideal bir müslümanın yaşayacağı dünya tasavvuru da aslında Batı’nın yakasını kurtarmağa çalıştığı Kilise’nin dünya tasavvuruna yaklaşmaktaydı: Kötü, müstekreh, tel’în edilmiş bir günah tarlası. Öyleyse ideal bir müslüman bu dünyaya ne kadar az temas ederse indallahta da o kadar makbûl olacaktır. İşte felâketin müsebbibi olan defolu zihniyet! Çünkü dünya kötü ise, onun ilmi de değersizdir, malı da; ideal müslüman için servet, dünya malı, dünya gücü değersiz olduğu gibi, dünya ilmi de değersizdir. Göklerde uçan, göğsünde buzlu güğümleri kaynatan, tayyi mekân, bastı zaman eden, istikbâli gören, aynı ânda kırk yerde bulunma mârifetini hâiz, kerâmetleri Hz. Peygamber’in mucizelerini kerrât ile aşan **mitolojik evliyaların** bolluk ortamında, fizikçilere, matematikçilere “âlim” sıfatının lâyük görülmesi beklenemezdi her hâlde – çünkü bunlar **basit “âlet ilmi”** sayılır – ve hâl böyle olunca da, adım başı bir tekkenin bulunduğu Âsitâne’de bir tâne matematik enstitüsüne, fizik enstitüsüne rastlanılmaz olur hâliyle.

Haydi daha evvel olsa neyse denebilir; ama XV. asırda matematik ve fizik câhili olan Avrupa’nın bu sâhalarda patlama yaptığı XVII. asırda böyle bir cehâletin sonuçları ölümcül olmağa mahkûmdu.

Öyle de oldu.

Ne var ki, İslâm dünyası – ve tabîî Türkiye de - o zamandan beri bu konuda radikal bir değişme yaşamış değil.

- [1] Wilhelm Radloff., *Sibirya’dan (Seçmeler)*., Çeviren: Prof. Dr. Ahmet Temir., Kültür Bakanlığı, Kültür Eserleri: 6., İstanbul 1976., s.223, pr.1/1; Z. Gökalp., *Türk Medeniyeti Tarihi*., Hazırlayanlar: İsmail Aka, Kâzım Yaşar Kopruman., Kültür Bakanlığı Ziya Gökalp Yayınları., İstanbul 1976., s.84, pr: 1/1
- [2] Bahaeddin Ögel., *Türk Mitolojisi (Kaynakları ve Açıklamaları ile Destanlar)*., Cild I., 1000 Temel Eser., İstanbul 1971., Cild: I., s.25, pr.5
- [3] Bkz: A. V. Anohin., “Yerin Ve İnsanların Yaradılışı Hakkında Efsaneler”., Abdülkadir İnan., *Makaleler ve İncelemeler* (Cild: I)., 2. Baskı., Türk Tarih Kurumu Yayınları., Ankara 1987 içinde, s.418-421
- [4] W. Radloff., *a.e.*, s.224, pr: 1. Aynı ismi Ziya Gökalp, “Tün Seritüs” olarak vermektedir. [Bkz: Z. Gökalp., *a.e.*, s.84, pr: 1/1]
- [5] W. Radloff., *a.e.*, s.224, pr.1-2

